Cana 10 hr.

Pierasyłka apłačana ryčałtam

Nr. 9 (650). Wilnia, Niadziela 23 Lutaha 1936 h. Hod XII (XX)

БЕЛАРУСКАЯ КРЫНІЦА | BIEŁARUSKAJA KRYNICA

Palityčnaja, hramadzkaja i litaraturnaja hazeta.

Adras Redakcyi i Administracyi: WILNIA, ZAWALNAJA 1—1 (Wilno, Zawalna 1—1). Redakcyja adčynlena ad 9 hadz. ran. da 4-aj uwieč.

HAZETA WYCHODZIĆ RAZ U TYDZIEŃ.

Košty wydawańnia pakrywajuć składki. Padpiska u hod 4 zał., na paŭhoda — 2 zał., na 3 miesiacy — 1 zał.

ХМАРЫ НАД СЬВЕТАМ

Нядаўна ў вадным з віленскіх кінаў ішоў фільм «Бура над сьветам». Ёсьць гэта спроба сынтэзы ўсяго таго маральнага і фізычнага страхацьця, якое сьвет перажыў падчас сусьветнай вайны.

Гледзячы на гэную мінуўшую буру над сьветам, што цяпер прад глядзельнікам адбывалася на экране толькі як успамін, прыходзяць на памяць сучасныя цёмныя хмары над сьветам, якія зарысоўваюцца штораз выразьней і грозьней і якія злавешча прарочаць узноў ня што іншае, як грозную буру, можа грозьнейшую ад мінуўшай.

Першай прычынай грамаджаньня на палітычным небасхіле хмараў зьяўляецца Вэрсальскі Трактат, які пагвалціў нацыянальныя правы многіх народаў, а так-жа цалком яшчэ неразложаны капіталізм і ненасытны імпэр'ялізм.

Пераломным мамэнтам у награмаджваньні хмараў над сучасным сьветам быў напад фашыстаўскай Італіі на безбаронную і нявінную Абісінію. Ліга Народаў, гэты быццам найвышэйшы аўторытэт у палітычным жыцьці Эўропы, не зрабіла нічога, каб гэну італіянскую афэру спыніць і даць сатысфакцыю груба Італіяй нарушанай справядлівасьці. Не зрабіла яна гэтага затым, што не хацела. Вялікія дзяржавы, якія фактычна кіруюць Лігай, якія самі пакланяюцца капіталізму і імпэр'ялізму і трымаюцца колёніяльнай палітыкі да недзяржаўных народаў, спрыяюць імпэр'ялізму Італіі. Палітыка-ж іх кіруецца толькі да таго, каб Італія не скарыстала з Абісініі замнога, каб груба пакрыўджаным гэтым краем маглі скарыстацца і яны. Хмары над сьветам такім чынам пачалі згушчацца яшчэ больш і пачалі сваім ядам абымаць усьцяж новыя краіны.

Ад эўропэйскай затручанай палітыкі не асталася ў задзе палітыка Японіі. Што з ціхага багаславенства Лігі Народаў Італія робіць з Абісініяй, тое Японія зрабіла з Манджурыяй, з унутранай Манголіяй, а цяпер бярэцца за Манголію Зьверхнюю, ці прасьцей кажучы, Савецкую.

Гэткія палітычныя абычаі, якія пануюць у Эўропе і ў Азіі, ведама, на руку гітлероўскай Нямеччыне. Вялікая, аб'яднаная Нямеччына: з Аўстрыяй, Эльзас-Лётарынгіяй, з польскім калідорам і інш., а так-жа з колёніямі — гэта ўжо ня сон, а яўныя пляны нямецкага нацыяналізму і імпэр'ялізму. Некаторыя загранічныя газэты падчырківаюць, што нават заносіцца на стварэньне агрэсыўнага нямецка-італійска-японскага саюзу, не гаворачы ўжо аб існуючым быццам тайным саюзе нямецка-японскім.

Польска-нямецкая палітычная ўгода, якой паўстаньне такжа згушчала хмары на ўсходзе Эўропы, цяпер трашчыць і разлазіцца. Немцы ня плацяць доўгу Польшчы за перавоз нямецкіх тавараў праз польскі калідор (сума даходзіць да 100 міліёнаў), а Шахт, дыктатар нямецкай гаспадаркі, нядаўна ў Бойтэн сказаў прамову, якая мела выразны рэвізіоністычны характар адносна польскіх граніц. Распорваньне-ж польска-нямецкага саюзу так жа не разганяе хмар над сьветам, але бадай яшчэ больш іх згушчае, бо крые за сабой нейкія новыя, дагэтуль мала ведамыя, нямецкія імпэр'ялістычныя пляны.

Урэшце тыя шалёныя збраеньні дзяржаў бадай усяго сьвета, якія цяпер адбываюцца, служаць такжа пацьверджаньнем нашай тэзы аб грозных хмарах на сьвеце і аб магчымасьці з іх пустошачых жыцьцё пяруноў і буры.

Ведама, калі-б да гэтай буры дайшло сапраўды, што сусім магчыма, яна датычыла-б прадусім СССР, а гэтым і прадусім нашага беларускага народу. Нашаму няшчасьцю ў падобных здарэньнях спрыяла-б наша геаграфічнае і палітычнае палажэньне. Ведама, мы не закрываем вачэй на ўсе недахопы палажэньня беларускага народу ў БССР, але разумеем такжа й тое, што такое вялікае зло, як вайна, палажэньня нашага не паправіла-б, а толькі пагоршыла-б.

Найвышэйшай мэтай беларускага народу, як і ўсіх іншых недзяржаўных народаў, а такжа наймагутнейшым сродкам проціў грозных хмар і магчымых з іх бураў у жыцьці народаў, зьяўляецца ідэал палітычна-нацыянальнага і соцыяльнага самаазначэньня апёртага на вольнай і непадзельнай волі кожнага народу.

Дарогай да гэтага ідэалу павінен быць агульна-беларускі фронт, а так-жа агульны фронт з усімі іншымі недзяржаўнымі народамі і з усімі палітычнымі партыямі і групамі, якія такжа трымаюцца прынцыпаў самаазначэньня.

Z dziejnaści Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury

Lachawičy, Baranawickaha paw. Pratakoł hadawoha ahulnaha schodu siabroŭ Lachawickaha hurtka B I.H.iK. z dnia 5 studnia 1936 h. Pačatak a 7 hadz. wiečara.

Paradak dnia: 1. Adkryćcio schodu i sprawazdača ŭradu hurtka za minuły 1935 h. 2) składki siabroŭskija na 1936 h. 3) pierawybary Ŭradu hurtka, 4) biahučyja sprawy.

Da p. 1. Paśla adkryćcia schodu i wybaru prezydyjumu, J. Čarnecki—staršynia Uradu hurtka—zdaŭ sprawazdaču z dziejnaści hurtka za minuły 1935 h. nastupnana źmiestu: —U minułym 1935 h. usiaho dziejnych siabroŭ, katoryja pryjmali ŭdzieł u sabrańniach i ŭniaśli siabroŭskija, składki było 22. Da hetaha jość jašče wialikaja mnohaść asob, katoryja nazywajuć siabie siabrani hurka i haworać „naš hurtok", ale hetyja asoby ci nia mohuć a mo' nia chočuć płacić składki siabroŭskija,— dyk ich aficyjalna da liku dziejnych siabroŭ zaličyć nia možna. Ahulnych schodaŭ, dzie b pisalisia pratakoły, adbyłosia 1. Pasiedžańniaŭ uradu 4. Siabroŭskich zborak usiaho było 23, a takich zborak, na katorych było prysutnych bolš 50 proc. siabroŭ hurtka, — było 15. Wysłana papieraŭ 9, a ŭpłyło 3. Da kasy hurtka ŭpłyło składak siabroŭskich i čystaha dachodu ad pradstaŭleńniaŭ 29 zał 30 hr. a wypłačana 27 zał. 80 hr., jość u kasie 1 zał. 50 hr. Zładžany byli 2 pradstaŭleńni: u Lachawičach u domie P. Łankucia dnia 29 IV i 18.VIII 1935 h. Pradstaŭleńnia 25 VIII —u w. Kaniuchoch,—chacia ŭsio było pryhatowana, zładzić nie ŭdałosia z pryčyn ad uradu hurtka niezaležnych, — bo starastwa nie dało dazwołu.

Sklikany byŭ 1 ahulny schod usich ziemlarobaŭ m. Lachawič, na katorym było abhaworana mnoha spraŭ ziemlarobskich i pastanoŭlena wyjechać u aznačanyja dni niščyć susły, niščyć škodnyja raśliny i naahuł pustazielle na paloch, a tak-ža wybrany papłaŭničyja, katoryja pawinny dahladać za pasiewami i sienažaciami. Hurtok naš braŭ čynny ŭdzieł u arhanizacyi i abchodzie dnia kaaperacyi i aščadnaści ŭ Lachawičach cieraz sumyśla delehawanych pradstaŭnikoŭ.

U minułym 1935 h. zhodna pastanowaj ahulnaha schodu założana i zalehalizawana biblijateka čytalnia, zroblena šafa i siońnia biblijateka naličaje 347 ekz. knižak i hadawikoŭ časapisaŭ. Z biblijateki 47 asob brali knižki — pračytali 216 knižak. Prychodziła ŭ naš hurtok 5 ekz. „Bieł Krynicy", 3 ekz. „Šlachu Moładzi", 10 ekz. „Samapomačy", 5 ekz. „Chr. Dumki", 1 ekz. „Kałośsia", a tak-ža byŭ prysyłany ŭ hurtok časapis „Nowy Šlach." Dla biblijateki mnoha siabroŭ i nie-siabroŭ afiarawali swaje knižki; nie z siabroŭ značny lik knižak afiarawali: ks. P. Tatarynowič i hramadzianie J. Čylijewič i J. Nanicki, a tak-ža prysłali z Prahi Českaje časapis „Iskry Skaryny." Jak užo było źmieščana ŭ „Bieł. Krynicy, z Mienska S. F. Sienčukom było prysłana na imia hurtka 10 knižak, katoryja adrazu palicyja zabrała i pierasłała da Starastwa ŭ Baranawičy, i Starastwa, na našuju prośbu wiarnuć zabranyja knižki, adkazała, što Ministerstwa ŭnutranych spraŭ bolšaj častcy zabranych knižak adabrała debit paštowy, a inšym knižkam debit paštowy, jak widać, nieadabrany, ale ci ich nam wiernuć, pakulšto zhadać trudna. Skora paśla była tojuž asobaju z Mienska prysłana i druhaja pačka knižak zakaznym paradkam, ale dziela taho, kab atrymać ich z pošty, treba było wydać bolš 30 zał na wyrableńnie paštowaha paŭnamoctwa na atrymliwańnie zakaznych pasyłak, a peŭnaści nia było, što i hetyja knižki nie zabiare ŭ nas palicyja, dyk urad adkazaŭsia źniać hetyja knižki z pošty. Woś zbolšaha ŭsio, što ŭrad hurtka zrabiŭ i naahuł što rabiłasia ŭ hurtku ŭ minułym 1935 h.

Praŭda, mała my zrabili, ale treba wiedać, pry jakich umowach matarjalnych i pry jakich abstawinach my pracujem. Kolki treba trudoŭ, kab znajści bolšaje pamieškańnie na schod publičny ci pradstaŭleńnie!

Biaručy pad uwahu ŭsie trudnaści, urad hurtka śmieła moža hardzicca swajoju pracaju ŭ minułym hodzie, jak niwodnaja druhaja arhanizacyja ŭ m. Lachawičach. Na zakančeńnie staroha 1935 h. i spatkańnie Nowaha była z inicyjatywy ŭradu hurtka zładžana supolnaja kućcia, a paśla pieśni, muzyka i tancy Było ŭsiaho siabroŭ i haściej 39 asob. Zabawa adbyłasia wielmi dobra i miła.—Na hetym sprawazdača była zakončana.

Ahulny schod sprawazdaču ŭradu hurtka pryniaŭ da wiedama, wyražajučy padziaku ŭsim, chto čymkolečy pryčyniŭsia da raźwićcia hurtka i jahonaj pracy.

Da p. 2 Dziela taho što dasiulešnimi siabroŭskimi składkami nielha było pakryć naležnaść za hazety i knižki i što treba było b zaprenumerawać niekalki nowych hazet dla hurtka i zrabić wywiesku— šyld hurtka, a tak-ža kupić herb biełaruski Pahoniu, pastanoŭlena na 1936 h. padwysić składku z 1 zł. da 2 zał. na hod. Pry hetym pastanoŭlena trymacca dasiulešniaje pastanowy, što chto nie ŭniasie siabroŭskija składki, taho wykasawać z liku siabroŭ.

Da p. 3. Na staršyniu ŭradu hurtka wybrany Jan Čarnecki, na zastupnika — Feliks Zielanieŭski, na sakratara—Stefan Ciareška, na skarbnika — Michaś Łankuć i na zastupnika siabr. uradu Adam Taranda. Biblijatekaram panoŭna wybrana Aŭhustyn Siankiewič i zast. Dziamian Jurlewič, adnačasna paručana D. Jurlewiču być haspadarom na pradstaŭleńniach ładžanych hurtkom.

Da p. 4. Pastanoŭlena na 1936 h. zaprenumarawać dasiulešniuju kolkaść hazet biełaruskich i polskija „Przegląd Wileński" i „Poprostu." Každuju subotu pawinna być ad 5 hadz. wiečara adkryta biblijateka i siabry ŭ hety čas majuć prawa mianiać i brać knižki z biblijateki Dziela taho, što mnoha knižak patrabuje aprawy, to nie-siabrom, katoryja n'e daduć załohu i nie ŭniasuć apłaty za karystańnie, knižak nie dawać. Cieraz kožnyja 2 niadzieli padčas zimy pawinny adbywacca ŭ subotu wiečaram abawiazkawyja zborki siabroŭ i na hetych zborkach musiać ładzicca ŭłasnymi siłami adčyty — referaty dla siabroŭ hurtka.

Daručana ŭradu hurka zarhanizawać publičnyja referaty na temy z haliny ziemlarobstwa, historyi Biełarusi i druhija, zaprašajučy specjalistaŭ-referentaŭ. Kožny siabra pawinien pašyrać biełaruskaje drukawanaje słowa, a tak-ža źbirać biełaruskija

240364

На школьны фронт!

(*Грыцэвічы, Нясьвіскага пав.*).

У адказ на заяву Віленскага Школьнага Куратара, што быццам Беларусы ня хочуць сваей беларускай школы, нам, Беларусам, трэба натужыць усе свае сілы і пакіраваць усю сваю энэргію на школьны фронт. Школьную акцыю — падаваньне дэкляарцыяў на беларускую школу—трэба распачаць безадкладна.

Беларускія бацькі, апякуны дзяцей і ўсе сьведамыя беларускія грамадзяне павінны проста „заваліць" сваімі дэкляарцыямі школьныя ўлады, дамагаючыся роднай, беларускай школы. Кажу „заваліць" школьныя ўлады дэкляарцыямі за беларускую школу — г. зн. сапраўды мы мусім масава падаць гэткія дэкляарцыі. Мне здаецца, гэткім спосабам мы зможам нашую школьную справу сапхнуць з амярцьвелага пункту. Гэтым мы пакажам п. Школьнаму Куратару і ўсяму сьвету, што Беларусы аб культурных патрэбах не забыліся і ад роднай школы не адказаліся.—Беларусы хочуць мець родную школу і яе дамагаюцца.

Значэньне роднай, беларускай школы, значэньне навукі ў зразумелай мове ведае ўжо кожны сьведамы Беларус. А нацыянальна сьведамых Беларусаў, з агульнага ліку ў Зах. Беларусі 2.500 000, польская статыстыка налічыла 1.600 000. Гэтая апошняя лічба Беларусаў дамагалася і дамагаецца роднай школы.

У цяперашнім школьным плебісцыце, які мы, Беларусы, сёлета мусім правесьці, трэба зьвярнуць увагу на тую частку нашага народу, якая нацыянальна яшчэ мала сьведамая і выразна сваіх культурных патрэбаў яшчэ не адчувае.

Кожны бацька, які хоча, каб яго дзеці ня чураліся роднай хаты, ня выракаліся бацькаўскай мовы, каб не калечылі маладой душы,— павінен паруліцца, каб была беларуская школа.

Дзеля гэтага трэба ўсім разам і дружна выступіць на школьны фронт. Трэба ўсім разам і дружна падаць школьным уладам дэкляарцыі за беларускую школу.

Зразумела, што гэты плебісцыт за родную школу трэба рабіць масава, а дзеля гэтага добра зарганізаваць, пры дапамозе беларускіх культурна-асьветных арганізацыяў.

Дык не марнуйма часу!

Падавайма школьным уладам дэкляарцыі за беларускую школу!

На школьны фронт беларускія арганізацыі і ўсе сьведамыя Беларусы! К. М—віч.

---

pieśni i kazki, a ūrad hurtka pawinien sabranaje zapiswać u adpawiednuju knižku. Dalejšy plan pracy hurtka daručana apracawać uradu hurtka i padać da ahulnaha wiedama siabrom.

Na hetym schod zakryty i adśpiawaūšy niekalki pieśniaū siabry razyšlisia a 11 hadz. wiečara.

Сябром б. Беларускай Хрысьціянскай Дэмократыі і ўсяму беларускаму грамадзянству

Камунікат № 1

Грамадзяне!

Беларуская Хрысьціянская Дэмократыя (Б Х Д) абнавілася.Ператварылася яна ў арганізацыю Беларускае Народнае Аб'еднаньне, каторая ўжо прыступіла да працы.

Прэзыдыюм Цэнтральнага Камітэту Беларускага Народнага Аб'еднаньня, выконваючы пастанову Рады БХД—БНА з дня 26.I. 936 г. у справе абновы Беларускай Хрысьціянскай Дэмократыі і перайменаваньня яе на Беларускае Народнае Аб'еднаньне, гэтым падае да агульнага ведама, што згодна з пастановай Рады з дня 26.I 1936 г. ўсе дасюлешнія арганізацыйна-партыйныя ўстановы БХД перайменоўваюцца на ўстановы БНА і падлягаюць загадам цэнтральных уладаў Беларускага Народнага Аб'еднаньня.

Усіх сяброў б. БХД Прэзыдыюм ЦК БНА заклікае да перарэестрацыі шляхам падаваньня пісьменных заяваў Прэзыдыюму (Вільня, Завальная 1—1), і паведамляе, што сяброўскія білеты б. БХД анулююцца (касуюцца), а ў часе перарэестрацыі будуць выдавацца сяброўскія білеты БНА.

Адначасна Прэзыдыюм ЦК БНА, сьцьвярджаючы цяжкое палажэньне беларускага Народу і патрэбу консолідацыі беларускіх сіл дзеля працы над палепшаньнем долі беларускага Народу, заклікае ўсіх ахвочых працаваць у рамах праграмы і згодна з статутам БНА, уступаць у БНА, падаючы аб гэтым Прэзыдыюму заявы, паводле далучанага ўзору.

ПРЭЗЫДЫЮМ
Ц. К-ту БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА АБ'ЕДНАНЬНЯ

(—) *Др. Ст. Грынкевіч* — І-шы віцэстаршыня
(—) *Я. Пазьняк* — Старшыня
(—) *М. Дварэцкі* — ІІ-гі віцэстаршыня
(—) *Інж. А. Клімовіч* — Скарбнік
(—) *Я. Найдзюк* — Сакратар.

Вільня, дня 16 лютага 1936 г.

(U z o r Nr. 1) *Prezydyjumu Centralnaĥa Kamitetu Biełaruskaĥa Narodnaĥa Abjednańnia ŭ W i l n i.*

....
Imia i proźwišča, kolki hadoŭ

....
adras

Z A J A W A

Hetym prašu pryniać mianie ŭ siabry Biełaruskaha Narodnaha Abjednańnia i wyražaju zhodu pracawać u ramach prahramy i zhodna z statutam BNA.

Dnia..................................

Chto paručajecca: .... *Podpis* ....

Biełaruski Instytut Haspadarki i Kultury Vilenski Addzieł Vilnia, Zavalnaja 1—1.

Pračytaj, sam pryjdzi i druhich pryviadzi.

P A W I E D A M L E Ń N I E

U niadzielu dnia 1-ha sakawika siol. u zali Biełaruskaha Instytutu Haspadarki i Kultury pry Zawalnaj wul. 1—1 budzie pračytana nawukowa-papularnaja publičnaja lekcyja na temu:

„Franciš Skaryna i jaho praca".

(Z nahody 450 lećcia jaho naradżeńnia).

1) Ahulnyja ŭwahi 2) Pačatki drukarstwa biełaruskaha i ahułam uschodnia-sławianskaha. 3) Čas, u jakim žyŭ Fr. Skaryna. 3) Žyćcio Fr. Skaryny. 5) Skarynaŭskija druki ŭ Prazie i ŭ Wilni. 6) Ideja i mowa drukaŭ Skaryny. 7) Značeńnie pracy Skaryny dla biełaruskaha adradżeńnia i dla biełaruskaj kultury ahułam.

Lekcyju budzie čytać Ks. Ad. Stankiewič.

Pačatak roŭna a hadzinie 17-aj. Uchod wolny i biasplatny. Zala ciopłaja Wiešałka biasplatnaja.

Urad Wilenskaĥa Addziełu BIHiK.

З дзейнасьці цэнтралі Б. Н. А.

Цэнтральныя ўлады Беларускага Народнага Аб'еднаньня" пасьля фармальнага ўпарадкаваньня пераарганізацыі прыступілі ўжо да арганізацыйнай дзейнасьці. У гэтай справе адбыліся два паседжаньні Прэзыдыюму ЦК БНА — 2 і 16 гэтага м-ца, на якіх апрацаваны спосаб перарэгістрацыі сяброў б. БХД, апрацавана інструкцыя арганізацыйнай дзейнасьці і пастаноўлена выдаць асобным друкам праграму і статут БНА разам з інструкцыяй.

Зачынілі гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры.

У м-ку Іказьні, Браслаўскага пав., каля 10 гадоў існаваў гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры. Ад часу да часу ладзіў беларускія прадстаўленьні, меў невялікую бібліатэчку, часамі для сяброў ладзіў лекцыі, выпісываў газэты і журналы. Але вось даведваемся з „Слова," што гэты гурток адміністрацыйныя ўлады зачынілі... за „бяздзейнасьць"!

U Litoŭcaŭ

Paśla 16 II. Sioleta, jak wiedama, polskija ŭlady litoŭskamu hramadzianstwu ŭ Wilni nie dali dazwołu naładzić publičnuju akademiju z nahody 16 II — dnia Niezaležnaści Litwy. A hadz. 10 ranicy adbyłosia nabaženstwa ŭ kaściele św. Mikałaja i hetym faktyčna končyłasia światkawańnie. Na nabaženstwie było poŭna Litoŭcaŭ. Ad Biełarusaŭ byŭ prysutny staršynia Bieł. Nac. K-tu J. Paźniak.

Nie atrymała tak ža dazwołu na światkawańnie i świancianskaje „Rytas". Admowa była dana z pryčyny publičnaj biaśpieki, spakoju i paradku.

Źjezd siabroŭ haspadarskaha T-wa adbyŭsia 15 II. Na źjeździe było ścwierdžana: T-wa maje 109 addziełaŭ, 10 kooperatywaŭ, 5 małačarniaŭ i 10 punktaŭ zakupu śmiatany; ahranomy prelehienty za minuły hod adwiedali 800 miascoŭ i pračytali 576 lekcyjaŭ; aprača hetaha T-wa arhanizawała 138 hurtkoŭ maładych haspadaroŭ, u jakich jość 2.339 siabroŭ.

Dalej spyniajuć pracu addziełaŭ T-wa Św. Kazimiera. Apošnim časam świancianski starasta spyniŭ dziejnaść šaścioch addziełaŭ u Daugieliskaj hminie.

Kanfiskaty. 15.II. zahadam starasty na m. Wilniu skanfiskawany žurnały: „Lietuviškas Baras" Nr. 1 i „Jaunimo Draugas" Nr. 2.

Sumnyja cyfry. „Viln. Rytojus" Nr. 15 padaje, što ad 1925 h. da 1934 ukľučna polskija školnyja ŭlady zakryli 123 školy.

Dr. Stanisłaŭ Hrynkiewič

Aświeta

10)

(*Ab Narodnym Uniwersytecie i inšych sposabach aświetnaje pracy*).

18 Wystaŭki.

Wystaŭki mohuć šmat čaho nas nawučyć. Wystaŭka maje padwojnaje značeńnie. Nasampierš dziela tych, što wystaŭlajuć, kali wystaŭka nie źjaŭlajecca niejkaju adumysłowaju imprezaju ŭ sensie taho, što heta stałaja zahadzia prydumanaja arhanizacyja. Dziela taho, kab, prykładam, narychtawać wystaŭku sielskich praduktaŭ, kolki treba čaławieku nawučycca, kolki pachadzić kala paletkaŭ, kolki treba padumać, kab akančalna pachwalicca pierad ludźmi dy nawučyć ich niečamu na asnowiedzi swajej pracy.

Jakaja ž karyść z taho, što niechta šmat nachodaŭsia kala warštatu swajej pracy?

Pytańnie mo krychu nie na miescy, niechta kazaŭ-by, dziela taho, što kožnaja świedamaja natuha pakidaje trywałyja ślady na charaktary čaławieka, na jahonym umiectwie bracca za rabotu. Dziela taho i padrychtawaŭčaja praca da wystaŭki niezaležna ad rezultataŭ jejnych daje ŭžo karyść tamu, chto maniŭsia wystaŭlać.

Siańnia nie nawina na našaj wioscy wystaŭki małyja, u maštabie swaje tolki wioski ci ŭ druhom niedzie miescy. Adzin wadziŭ ci waziŭ pakazać swaju žywiołu, inšy wyraby chatniaha promysłu, prykładam tkaniny, pradukty małočnyja i h. d. Kab pakazacca, dyk treba dobra adpaświć, treba nawučycca chadzić kala henaje žywioły, treba chadzić zważna kala kormu, treba nawučycca sačyć za kožnaju najmienšaju prajawaju fizyjolahičnaju, što narmalna minaje, nie pakidajučy ŭ haspadara dumak.

Zrazumieła, što heta pakidaje wialikija ślady na budučych adnosinach u taho samaha haspadara. Jon praktyčna zaśledawaŭ karyść adnosinaŭ zważliwych da žyćcia karowy, kania ci nat tolki kurycy.

Toje samaje možna kazać adnosna kožnaje inšaje haliny haspadarki. Tutaka pačatak postupu techničnaha ŭ warštach chatnich.

Ambicyja — wielmi wialiki motar u praktyčnych dasiahnieńniach. I jakha henaja ambicyja prajaŭlajecca mocna z nahody wystaŭki.

Wyšej pamianionyja karyści dziela adzinak. Jakija-ž jany buduć dziela tych, što samyja nie wystaŭlajuć, a tolki prychodziać pahladzieć, pacikawicca tym, što inšyja zrabili?

Karyść i tutaka wielmi wialikaja. Kožny hladzielnik bačyć nawočna, ci čuje ab tym, što možna zdabyć pakłaŭšy pracy ŭ toj ci inšaj halinie. Kožny moža nawučycca, jak paprawić swoj los i jak pačać chadzić kala taho, kab chutčej ździejśnić pradbačanuju metu. Na wystaŭcy wobrazna bačycca toje, u što ciažka ŭ chacie pawieryć, ci da čaho niama achwoty.

Siańnia ŭ kožnaj adumysłowaści robiacca narady ŭ formie wystawak, referataŭ, hutarak, dzie siabry dzielacca swaimi spaściarohami nad metodami pracy, wučacca, jak nia treba rabić, ci znoŭ, jak treba rabić, kab nie paŭtarać pamyłak, jakija zrabili ŭžo inšyja. Usiudy postup, imknieńnie bolš nawučycca, bolš i lepš wiedać, bo lepšaja techničnaja padhatoŭka zabiaśpiečywaje i lepšyja karyści hrašowyja.

Ad pary da pary čaławiek pačuje, što jość niejkaja niedzie kraina, dzie ludzi dobra žywuć, chacia majuć mienš ziamli i majuć jaje mała ŭradžajnuju, a woś dziela niejkich bližej byccam niewiadomych pryčynaŭ tyja ludzi bahaciejšyja. žywuć bolš kulturna, nie madziejuć u halicie i časta ŭ hoładzie. Adhadać tutaka nadta lohka pamiatujučy ab bolšaj kultury ichniaje haspadarki. A pajmo kultury ŭ henym sensie chawaje ŭ sabie składowuju častku ŭmiectwa abrablańnia ziamli.

Heta ŭsieńka možam lohka, biaz lišnie wialikich natuhaŭ i kłopatu, pabačyć na wystaŭcy.

Wystaŭki, jak ja ŭžo kazaŭ, bywajuć roznyja. Jość pryświečanyja wytworam mastactwa, jość takija, jakija cikujuć wykľučna ab pradmietach praktyčnych. Prykładam, wystaŭka knižki z boku mastackaje jaje wartaści, ci znoŭ hledziačy sa starany jaje techniki, dalej wystaŭki malarskija i inšyja.

Razumiejučy dobra sens i źmiest wystawak, možam dobra ŭjawić ważnuju ich rolu ŭ akcyi kulturna-aświetnaj. Wystaŭka maje sama pa sabie hramadzki charaktar i łučak jejnaha dziejańnia wialiki, jana dziejučy na adzinki adnačasna ŭzhadowywaje ich u napramku hramadzkaści.

Sud nad 624 rabotnikami ŭ Niamieččynie

Letaś hitleraŭskaja ŭłada aryštawała 1000 rabotnikaŭ u pramysłowaj miascowaści Wuppertal u Niamieččynie. Nadowiačy z hetych aryštawanych 624 rabotnikaŭ sudzili.

Z hetych 624 asob, jakija ŭwieś čas ad zaaryštawańnia prabywali ŭ turmie, 609 asob wytrymała śledztwa, a 15 asob pad udarami stalowych prutoŭ pakazwali toje, čaho chacieli hitleraŭskija śledawacieli.

Za što sudzili hetych rabotnikaŭ?

Za prynaležnaść da źlikwidawanaj prafesyjanalnaj arhanizacyi „Gewerkschaft." Miž padsudnymi najstarejšy—62 hady, a najmałodšy 16 h.

Śledztwa było takoje: — kali z hetych 15 asob, što nia wytrymali ŭdaraŭ stalowych prutoŭ, prywieźli adnaho ad „śledawacieła" ŭ špital u m. Kappelchen, dyk siastra miłasierdzia ŭbačyŭšy źbitaha čaławieka wybuchnuła spazmatyčnym płačam, druhi Wilhelm Mut pośle „śledztwa" zaraz ža skanaŭ; jahonaj siamji wydali ŭ turmie papieru, što Mut pawiesiŭsia na swaim hałštuku. U sudzie matki, žonki, siostry, dočki padsudnych spazmatyčna płakali, kali ŭbačyli swaich blizkich zmučanych. Dziela hetaha sud adbyŭsia pry začynienych dźwiarach.

Zasudzili mnohich da 15 hadoŭ turmy.

Z polskaha Sojmu

Ab pracy Sojmu i ab pasolskich tam pramowach zacikaŭleńnie ŭ Polščy niewialikaje. U hazetach ab polskaj parlamanckaj pracy pišuć tolki z abawiazku — pakazionnamu, dajučy zusim niecikawuju sprawazdaču z dziejnaści parlamantu. Nawat pramowy ministraŭ z sojmawaj trybuny nie ažyŭlajuć zacikaŭleńnia pracaj Sojmu. Nie zważajučy na heta ŭsio, my ad času da času zahladajem i ŭ hetuju halinu polskaha žyćcia, padajučy ab prajawach u Sojmie da wiedama našych čytačoŭ. Robim heta i ciapier.

U Sojmie ciapier razhladajecca dziaržaŭny budžet. Zwyčajna bywaje padčas budžetnaj sesii, što wyrašajecca i dziaržaŭnaja palityka ŭ Sojmie, asabliwa palityka ŭnutranaja. Hetaha zwyčaju trymajecca i ciapierašni ŭrad premjera Kaściałkoŭskaha, jaki sam asabista i druhija ministry jaho kabinetu wystupali ŭ Sojmie z pramowami ab kiraŭnictwie dziaržaŭnym žyćciom.

Nadowiačy premjer Kaściałkoŭski ŭžo druhi raz wystupaŭ z prahramowaj pramowaj ŭ Sojmie ab dziejnaści ŭradu. U hetaj druhoj pramowie dnia 17 h. m. premjer Kaściałkoŭski miž inšym, skazaŭ:

— Urad apanawaŭ hroznaje haspadarčaje pałažeńnie ŭ Polščy... Urad budzie dbać ab adnaŭleńnie i ŭzmacnieńnie prywatnaj inicyjatywy ŭ Polščy... U sprawie pieranasialeńnia polskaj wioski ŭrad tak-ža dać radu... Dziela źmienšańnia biezraboćcia ŭrad budzie staracca stwarać adpawiednyja warštaty pracy... Ciapierašni ŭrad budzie dalej iści šlacham wyznačanym marš. Piłsudskim... Urad budzie dbać, kab polskaja armja była najlepiej pryhatawanaja dziela abarony dziaržawy... Premjer źjaŭlajecca prychilnikam supracoŭnictwa ŭradu z parlamantam..

U sprawie nacyjanalnych mienšaściaŭ premjer, miž inšym, skazaŭ hetak:

...niepašanawańnie dziaržawaj pačućcia etnična nacyjanalnaj asabliwaści hramadzian, asabliwa narušeńnie jaho sposabami prymusu wyklikaje pryrodnuju reakcyju.

Ab hetym pasłanka Pełčynskaja skazała ŭ Sojmie wyrazna.

—Na Wilenščynie dziejucca sprawy, jakija paŭtaracca nie pawinny... Administracyjnyja kary źjaŭlajucca dziŭnym aružžam dziela kirawańnia narodnymi sprawami ŭ biełaruskaj wioscy...

Jak bačym, dyk i ŭ Sojmie wiedajuć, što dziejecca ŭ biełaruskaj wioscy. Słowam, adnosiny administracyjnaj ułady da biełaruskaha narodna-adradženskaha ruchu heta nie sekret, a jaŭnaja sprawa.

Biazdušny formalizm.

Ministr unutranych spraŭ Račkiewič nadowiačy wydaŭ abiežnik (akulnik), jakim zahadwaje, kab čynoŭniki ahulnaj dziaržaŭnaj administracyi adkinuli biazdušny formalizm i mahčyma najpraściej, a tak ža prychilniej adnosilisia da spraŭ interesantaŭ. Abiežnikam hetym daručajecca administracyjnym uładam wykonywańnie spraŭ ahraničwajučy wyklikańnie nasielnictwa ŭ uradawyja ŭstanowy.

Зборкі дзеля чысьціні беларускай мовы

Распачатая летась праца віленскімі беларускімі публіцыстымі, пісьменьнікамі, моваведамі і агулам культурнымі работнікамі дзеля чысьціні беларускае мовы сёлета ўзноўлена і праводзіцца далей.

Зборкі адбываюцца ў памешканьні Бел. Інст. Гасп. і Культуры — Вільня, Завальная 1—1.

Наступная зборка адбудзецца 28.II. а гадзіне 18 — 6-ай увечары.

Roznyja wiestki

Z POLŠČY

Dyplomatyčnaje palawańnie. Pa prykładu letašniaha dyplomatyčnaha palawańnia ŭ Bieławieskaj puščy, adbyłosia tam hetkaje palawańnie i sioleta 18 h. m. Na palawańnie henaje pryjaždžaŭ niamiecki ministr Geryng.

Sialanski bunt. U karannoj Polščy, u Łodzkim pawiecie, u w. Šetlirok hrupa sialan zbuntawałasia praciŭ palicyi, jakaja chacieła prawieści śledztwa i aryštawać zapadozranych u sprawie praciŭžydoŭskaha wystupleńnia ŭ w. Zahurawie. Padburanyja ahitatarami sialanie napali na palicyju i chacieli adbić aryštawanych. Pačałasia miž sialanami i palicyjaj bojka. U wyniku—3 sialan zabitych, niekalki ranienych; raniena tak-ža niekalki palicejskich.

Likwidacyja Berezy-Kartuskaj? Hazety padajuć, što ŭ łahiery adasabnieńnia ŭ Berezie Kartuskaj jošć ciapier 10 ukraincaŭ i 4 endekaŭ.

Z ZAHRANICY

Ab wajnie ŭ Afrycy. Niaroŭnyja siły armijaŭ italijanskaj i abisynskaj borucca na žyćcio i śmierć. Słabiejšaja armija abisynskaja pakulšto trymajecca, ale pad ciažkimi ŭdarami zachopnickaj armii italijanskaha fašyzmu łomicca i adstupaje. Apošnimi časami abisynskaja armija paciarpieła wialiki ŭdar, jaki źbiŭ hierojskich abisyncaŭ z roŭnawahi. Ale hierojski negus Abisynii kaža, što budzie wajawać až pakul nia wyhanić z swajej ziamli zachopnickich italijancaŭ.

Pieramoha „Ludowaha Frontu" ŭ Hišpanii. U minułym tydni adbylisia ŭ Hišpanii parlamanckija wybary, padčas katorych byli krywawyja zawarušeńni. U wybarach pieramoh „Ludowy Front".

Krywawyja bojki ŭ Francyi. Nadowiačy ŭ Paryžy francuskija fašysty pabili pawadyra francuskich socyjalistaŭ Bluma. Paśla hetaha ŭrad začyniŭ nacyjanalistyčnuju arhanizacyju „Aksion Fransez".

Praciŭkamunistyčny strejk u Meksyku. U miascowaści Monterep u Meksycy na wiečy 60 tysiačnaj masy ludziej prafesyjanalnyja sajuzy rabotnikaŭ abwieścili na dwa dni strejk, jak pratest suproć kamunistyčnaj ahitacyi.

Nowaja wybarnaja ordynacyja ŭ Litwie. Hazety padajuć, što sioleta majuć adbycca ŭ Litwie parlamanckija wybary. Ciapier apracoŭwajuć tam nowuju wybarnuju ordynacyju, jakaja maje adpawiadać sučasnym patrebam litoŭskaha narodu.

Parlamant u S.S.R.R.? Rasiejskija emihracyjnyja hazety padajuć, što sioleta maje być źmieniena ŭ Sawietach konstytucyja, maje być apracawanaja wybarnaja ordynacyja dziela wybaraŭ parlamantu i prawiedzieny parlamanckija wybary z zachawańniem demokratyčnych prymietnikaŭ.

Sud nad charwackimi terorystami za zabojstwa karala Aleksandra. Pamiatajem pazaletašniuju krywawuju trahedyju ŭ Marsylii, dzie zabity razam z juhasłaŭskim karalom Aleksandram i francuski ministr Bartu. Nadowiačy ŭ Francyi adbyŭsia ŭ hetaj sprawie sud, u wyniku jakoha charwackija terorysty Pospišyl, Krail i Raič zasudžany na daśmiertnuju katarhu.

Пісьмы з вёскі

Утраквізм.

Запольле, Пачапаўскай вол., Наваградчына. Дня 20.I.1936 г. у нашай вёсцы адбылося утраквістычнае—польска-беларускае прадстаўленьне. На прадстаўленьні народу было многа, каля 200 асоб.

Трэба адзначыць, што нашая вёска была калісь у нашай ваколіцы цэнтрам беларускага адраджэнска-вызваленчага руху. Быў у нас коопэратыў, была хоць утраквістычная, польска-беларуская школа, выпісывалі людзі беларускія кніжкі і беларускія газэты.

Цяпер усё крыху прыглохла. У школе пабеларуску вучыць вучыцель толькі 2 гадзіны і то выключна лацінікі на лемантары Маеўскага. Аб кірыліцы— гражданцы і ўспаміну ў школе няма. Дарослая моладзь сваей беларускай арганізацыі ня мае, дык патульнейшыя прыхіліліся пад „апеку" пана вучыцеля і ён іх папольску настаўляе.

У нас патрэбная беларуская культурна асьветная арганізацыя, каб моладзь па чужых кутох не бадзялася. Мы мусім залажыць гурток Беларускага Інстытуту Гаспадаркі і Культуры. Ятраўскі.

Нашыя справы.

Харошкі, Наваградзкага пав. Кожны край, кожвая правінцыя і кожная вёска мае свае справы.

Нашая вёска, як і ўвесь наш беларускі Край, мае імкненьне да лепшага, вальнейшага і поўнага жыцьця, імкнецца так-жа як і ўвесь наш павет, да асьветы, жадае роднай школы, але мае і свае справы.

Нашыя сяляне шмат маюць клопату з нейкім быццам тамбоўскім князем Ап. Сологубам. Гэты пан стаўся зяцем уласьнічкі лясных пасекаў, якія гранічацца з нашым полем Ён цяпер судзіцца з нашымі сялянамі за лес — падае ў суд сялян і цьвердзіць, што яны вырубалі яго цешчы лес. Тымчасам на гэтых пасеках рос лес яшчэ да вайны, а цяпер там растуць толькі ялаўцовыя кусты. Ма—рук.

Кандрат Крапіва

Ефімаў — чалавек культурны

(Перадрукоўваем з „Зьвязды," № 7 з дня 9.I.36. фэльетон ведамага ў Савецкай Беларусі беларускага пісьменьніка—сатырыка Кандрата Крапівы. Пісьменьнік пачаў друкавацца ў 1922 г. Шмат напісаў вершаў. Працуе так-жа і ў галіне драматургіі. Фэльетон характэрны для сав. жыцьця.
Рэдакцыя).

У лазьні панаваў шум вады і вясёлы жаночы гоман. Гэта мыліся жанчыны соўгаса Загараны. Яно можа нічога дрэннага з гэтага і ня было-б: неўзабаве вышлі-б яны распараныя, ружовыя і вясёлыя, мы павіншавалі-б іх з лёгкай парай і разам парадаваліся-б з чыстага і культурнага жыцьця соўгаса Загараны. Але гэтаму ня суджана было здарыцца і пара для жанчын вышла-б ня вельмі лёгкая.

Справа ў тым, што якраз у гэты момант засьвярбела пад пахамі ў дырэктара соўгаса Ефімава. Ефімаў-жа чалавек культурны, ён ведае: калі сьвярбіць пад пахай, то трэба ісьці ў лазьню: „як-жа ён пойдзе, калі там жанчыны?— падумае чытач. Вось і мы так думалі. Але-ж Ефімаў, чалавек культурны, хіба ён можа думаць? Цяжкасьцяў ён таксама не баіцца. Адным словам, праз некалькі хвілін у лазьні праз мыльную пену і чыстую пару жанчыны ўбачылі сваё начальства. Некаторыя падумалі, што гэта здань, але іх аццьвярозіў грозны голас сапраўднага жывога Ефімава.

— Што вы тут робіце?

— Мыемся, — наіўна адказалі жанчыны.

— А хто вам сказаў мыцца?

— Мы самі. Чыталі, што чыстата карысна для здароўя.

— Вам прыдзецца пакінуць лазьню, — сказаў Ефімаў, не падаючыся на іх агітацыю.

— Таварыш дырэктар, дайце хвілін дзесяць, каб мыла змыць, — прасілі жанчыны!

Але-ж Ефімаў чалавек культурны, ён ведае, як з людзьмі абыходзіцца.

Выбірайцеся, кажа, каб вашага і духу тут ня было. У мяне самога, кажа, пад пахамі сьвярбіць.

Ну, а калі ў такога начальства пад пахамі засьвярбела, дык тут ужо спрачацца ня прыходзіцца. Праз хвіліну ў мыле і пене выкаціліся жанчыны з лазьні, чырвоныя ня толькі ад пары, колькі ад абурэньня. Дома дамываліся яны ў начоўках і цэбрах, успамінаючы цёплым словам сваё спагадлівае начальства.

Такой культурнасьцю прасякнута і ўся гаспадарчая і адміністрацыйная дзейнасьць Ефімава. Калі камісар Лапікоўскі і былы бухгальтар Віноградаў растрацілі першы 981 рубель, а другі 600, то Ефімаў да адказнасьці іх не прыцягнуў, — гэта-ж было-б сьвінства ў дачыненьні да сваіх сяброў, а Ефімаў жа чалавек культурны, нічога агульнага з сьвінствам ня мае.

У новым, нядаўна збудаваным доме бруд і гразь! Праз дзіравы дах вада льецца ў кватэры. Але Ефімаў жа чалавек культурны, ён гэты бруд навокал абыходзіць, каб не запэцкацца.

Сельска-гаспадарчы інвэнтар у Ефімава не ляжыць дарэмна дзе небудзь пад павецьцю, а пасеены па ўсей тэрыторыі соўгаса. Магчыма, што ў выніку гэтай сяўбы зьявіцца якая-небудзь новая культура, скажам — азімыя плугі ці жняяркі. Які ўраджай ад такой сяўбы зьбярэ Ефімаў вясной, мы можам толькі здагадвацца.

У такога культурнага чалавека і жонка, зразумела, культурная. Два боты —пара, як людзі кажуць. Галоўным абавязкам лічыць яна клопаты аб здароўі рабочых і служачых соўгаса.

Прычым асабліва чамусьці клапоціцца яна аб здароўі мужчын Аднаго разу, напрыклад, мыючыся ўсё ў той-жа лазьні, мужчыны праз мыльную пену і густую пару ўбачылі жонку свайго начальніка. Яна прышла сюды з цьвёрдым намерам зрабіць мэдыцынскі агляд. Мы ня ведаем, ці адбыўся гэты мэдагляд, ці задаволіў ён жонку Ефімава, ня ведаем, што адказалі мужчыны на яе прапанову, — можа адказалі такое, што мы ўсёроўна не надрукавалі-б, хоцьбы і ведалі, — але самая спроба наладзіць такі мэдагляд сьведчыць аб тым, што гэта жанчына ў поўнай меры варта быць жонкай Ефімава.

У соўгасе Загараны ёсьць людзі сумленныя і працавітыя, аддадзеныя сваёй справе: цялятніца Марфа Сямёнава, якая даглядае 30 цялят замест 18, Канапельская, якая даглядае 100 кароў замест 50; загадчык фэрмы Максімец, які добра арганізаваў працу на фэрме і многа іншых. У соўгасе ёсьць больш сто галоў добрай малочнай жывёлы. Але там ёсьць і такія стварэньні, ад якіх ні шэрсьці ні малака, адна толькі страта, якія толькі глумяць савецкія харчы і шкодзяць справе. Чым хутчэй ад іх вызваліцца, тым здаравей будзе савецкай гаспадарцы.

№1(20) СТУДЭНЦКАЯ ТРЫБУНА 23.II.1936.

Пад развагу

Зьліжаецца ўжо 25 сакавік, 18 угодкі абвешчаньня ў Менску дзяржаўнай незалежнасьці Беларусі. Дзень гэта вялікі і дарагі беларускаму серцу, бо ў гэтым дню збунтаваны дух Народу прызнаў, што ўжо сам можа кіраваць сваей доляю, што незалежнасьць — гэта найвышэйшая яго мэта. Вось-жа і кожны студэнт і кожная студэнтка беларуска павінны прырыхтавацца да гэтага радаснага дня побач з цэлым Народам. Якое ж маем правесьці прыгатаўленьне, калежанкі і калегі, — вонкавае ці ўнутранае? Адно і другое. А прадусім другое. Праўда, што не закрасуюць яшчэ сёлета ў гэным дню бел чырвона-белыя сьцягі на нашых стрэхах саламяных і будынках, на вежах і маштах дзяржаўных, але зашумець яны павінны вызвольным гоманам у душы кожнага Беларуса, тымбольш беларускага студэнта. Ня будзем прыгатаўляцца да гэтага дня так-жа праз ладжаньне крыклівых балёў, як гэта робяць дужэйшыя, ані праз вонкавы голас пусты, бяздзейны. Гэтага было-б за мала. Беларускае студенцтва павінна годна, з пашанай прывітаць сваё нацыянальнае сьвята, а гэта зробіць праз аднаўленьне свае думкі праз чыстку ўсіх праступкаў супроць Бацькаўшчыны, адкінуўшы на бок усё тое, што толькі разлом уводзіць сілаў народных, адкінуўшы проч усе лятуценьні за мігатлівымі бляскамі чырвоных аганькоў.

Трэба паставіць справу стойка і рашуча: да чаго мы імкнёмся, якая наша найвышэйшая мэта. Мэтаў ёсьць многа. Вось-жа трэба ўзяць пад развагу ўсе гэныя мэты і разгледзіць іх, правесьці сэгрэгацыю, каб маленькія, хатнія, не панавалі над большымі грамадзкімі, а грамадзкія над найвышэйшай, агульнай, вызвольна-адраджэнскай.

Тымбольш гэта трэба зрабіць, бо ў некаторых кругох нашага студэнцтва завялася нейкая нездаровая крытыка, каторая ўносіць толькі фэрмэнт і бязладзьдзе, замест кансолідацыі нацыянальных сілаў. Сапраўды, жывём у гэткім часе, калі вера ў вялікія справы топчыцца і асьмешваецца. Цынізм, недахоп энтузыязму, ахвярнасьці ў службе нашай Бацькаўшчыне, — вось характэрныя прыметы часткі нашае моладзі. Шмат з беларускага студэнцтва ходзяць самапасам бяз глыбейшай ідэі, носячы хіба ўсваей душы нездэфіньёваныя клічы „новай эванэліі." Троху гэта сумна, што ня ўсе сыны Беларусі салідарна імкнуцца да свае найвышэйшай мэты, што нікаторыя вядуць на'т дэструкцыйную работу. Дык трэ' ў гэнай падгатоўцы да нацыянальнага сьвята скінуць з вачэй усе заслоны, якога яны ня былі б колеру і глянуць на жыцьцё нашага Краю вачыма сына паднявоtotal маткі, каб выкрасаць у сваёй душы і сэрцы агонь любові да сваей Бацькаўшчыны і гэным агнём міласьці падпаліць міліёны народу.

Спрачацца аб формы грамадзкага жыцьця— было-б дзяліць свае сілы на адзінкі і гэтым памагаць усім варожым сілам, каторыя толькі гэтага хочуць, каб спыніць вызвольна-адраджэнскі рух беларускі. Жыцьцё соцыяльнае цячэ бязупынку ў сваей эвалюцыі і прыймае такія формы, якая ёсьць душа Народу. Мы не павінны абдумваць і змагацца за сам назоў формы, але тварыць тое, што ёсьць гэнай формы прычынай, крыніцай, душой.

Беларускае студэнцтва павінна ісьці да душы Народу і абнаўляць яе аблічча праўдай, павінна яе ўзгадоўваць у атмосфэры справядлівасьці грамадзкай і гарачай любові сваей Бацькаўшчыны.

Тады зьявіцца формаў такой фарбе, якой красаваць будзе дух Народу.

А ўзгадаваньне беларускага Народу павінна быць загварантавана свабодай душы ягонай. Ня можна яе да нічога сілай нахіляць, бо будзе бунтавацца. У свабодзе расьце найпрыгажэйшая кветка. Дарог дастойных да ўзгадаваньня беларускай душы ёсьць многа. Якую хто з нас абярэ, будзе добрая, каб усе яны толькі імкнуліся да аднаго найвышэйшага ідэалу Вызваленьня і Адраджэньня нашай Бацькаўшчы. Гэта нам трэба ўзяць пад развагу перад вялікім сьвятам 25 сакавіка.

В. П.

Беларускі студэнт на вёсцы

Падчас калядніх і навагодніх сьвятаў беларускія студэнты віленскага унівэрсытэту, з Беларускага Студэнцкага Саюзу, мелі намер папрацаваць на вёсцы на культурна-асьветнай ніве. Дзеля гэтага, каб лягчэй дастаць дазвол на рэфэраты, лекцыі ў мясцовых старастаў, „уваружыліся" ў паданьні з чарадой подпісаў прадстаўнікоў кампэтэнтнай улады УСБ (паданьні былі ад імя Бел. Студ. Саюзу, з подпісам Рэктара УСБ і Куратара БСС), — спакавалі кніжкі, газэты і ў вясёлым настроі паехалі.

Сколькі было ўражаньняў і здаваленьня, калі паказаўся беларускі студэнт на вёсцы сярод сваіх братоў Беларусаў. Вось абразкі.— Вечарам поўна хата суседзяў. Яны цікавяцца, што дзеецца ў нашай Бацькаўшчыне, ахвотна слухаюць гутарак аб Беларусі, яе гісторыі і літаратуры. Гутаркі часам цягнуцца да раніцы. — На другі дзень студэнт зьяўляецца між моладзі, сярод сваіх вясковых калежанак і калегаў. Грымяць тады патрыятычныя песьні і народныя гульні, многа гумару і шчырага сьмеху.

Уражаньні: — вёска зьмяняе сваё аблічча, пачынае жыць прысьпешаным рытмам... Студэнт, глядзячы на буйнае жыцьцё сваей вёскі, хацеўбы злучыць іншых з суседняй ваколіцы. Трэ' наладзіць рэфэрат, імпрэзу, акадэмію. Выцягае тады паданьне з чарадой подпісаў уладаў УСБ і пасьпешна ідзе да Старасты восем, дзесяць клм. Паданьне прымаюць. За тры дні зьяўляецца студэнт ў Старастве ў справе свайго паданьня. Яму адказваюць: „Przyjdź pan jutro." Назаўтра гэткі адказ: za trzy dni pan Starosta rozpatrzy." Зноў пайшоў студэнт да хаты, заціскаючы зубы. Чакае заўзята. Аж тут ні стуль ні згэтуль зьяўляецца ў яго хаце паліцыя... Чаго шукаюць, трудна сказаць... — Беларускі студэнт працуе толькі на ніве культурна-прасьветнай. За тры дні пайшсў студэнт да пана старасты. Гэты й кажа: „Załatwiam odmownie." Нічога ня зробіш. Трэ' шукаць іншых шляхоў да працы.

Пачаліся ізноў гутаркі, дыскусыі, вечарыны, сьпеўкі і скокі...

Хутка прайшоў час сьвяткоў. Цяжка было пакідаць родную беларускую вёску. Зьехаліся ізноў студэнты Беларусы ў Вільні. І тут гутаркі:

— Як там, Вацюк, у цябе рэфэрат пайшоў — пытаецца старшыня.

— Эт, нічога такога. Пайшоў проста ў кошык пана Старасты. Паліцыя складала візыту, пісала, калі радзіўся, калі хрысьціўся, як бацька бацькі і больш нічога...

— А як ў цябе Казюк? — Досыць весела. Многа было ўражаньняў, калежанак, калегаў, паліцыі, шмат крыку — менш работы, але ўсё весела.

— Добра, грунт, каб весела!

К.

Перад выбарамі...

Месяц люты ёсьць месяцам выбарчым амаль ува ўсіх студэнцкіх арганізацыях віленскага унівэрсытэту. Гарачка перадвыбарчая, агітацыя, дэмагогія. Змаганьне рознай масьці партыйнікаў і непартыйнікаў. Бурліць у катле акадэміцкага жыцьця.

23 лютага адбудуцца так-жа выбары органаў Бел. Студ. Саюзу. Як-жа мы беларускія студэнты маем праводзіць прадвыбарную акцыю? Ці будзем дзяліцца на партыі і партыйкі і займацца дэмагогіяй. Гэта азначала-б, што беларуская студэнцкая моладзь мілёвымі шагамі пойдзе ў зад ад сваей найвышэйшай мэты, да якой прадусім павінен імкнуцца Беларускі Студэнцкі Саюз.— БСС гэта ёсьць вогнішча думкі змагара Беларуса пад сьцягам бел-чырвона-белым за лепшую долю сваей Бацькаўшчыны.

Які ўрад Саюзу — такая, можна сказаць, і ягоная дзейнасьць. Так ёсьць бязумоўна. Урад мае гадаваць думку маладога студэнцтва, ёй надаваць напрамак, — вядзе, або адводзіць ад агульнай мэты. За аблічча гэнага ўраду можа паўстаць змаганьне паміж сябрамі невялічкай нашай студэнцкай грамады. Будуць выступаць і такія, каторым дасюлешняя дзейнасьць Саюзу крэпка не падабаецца і яны хацелі б бачыць яго ў колеры іншым ад бел-чырвона-белага, хацелі б чагосьці, што ім самым трудна сказаць. Будуць і такія, каторыя ў Саюзе ў мінулым годзе куты выціралі, каб голас кінуць дэструкцыйны... Гэта ўсё надта магчыма.

Працы ёсьць шмат у Саюзе, працы адказнай перад гісторыяй і народам.

А дзеля гэтага, трэба выбраць у ўрад БСС такіх сяброў, якія-б працу для дабра Бацькаўшчыны добра разумелі, самі выконывалі і прыгарнулі да яе ўсіх сяброў Б.С.С. Праца гэна адказная, удзячная, ідэёвая. Няхай яна выконываецца па дасюлешняй незалежніцкай лініі, і тымі, хто да яе пакліканы!..

Г—скі.

Агульны Гадавы Сход сяброў Бел. Студ Саюзу

адбудзецца 23.II.1936 г. Парадак дня:

1. Адкрыцьцё Сходу,
2. Выбары Старшыні Сходу,
3. Адчытаньне пратаколу з апошняга Агульнага Сходу.
4. Справаздача уступаючага Ураду,
5. Справаздача Рэв. Камісіі,
6. Дыскусія над справаздачамі,
7. Справа ўдзяленьня абсолюторыюм уступаючаму ўраду,
8. Выбары новых уладаў БСС,
9. Вольныя прапановы.

Сход адбудзецца ў VI залі УСБ. Пачатак а гадз. 15. Прысутнасьць Сяброў абавязкавая.

Лекцыя

25.II.36 (аўторак) у БСС адбудзецца публічная лекцыя гр. Др. Я. Станкевіча на тэму: Час і месца паўстаньня стара-крывіцкага (стара-беларускага) літаратурнага языка і пэрыяды ў яго гісторыі."

Пачатак лекцыі а 19 гадз.

Уступ для студэнтаў і запрошаных гасьцей.

БЕЛАРУСЫ! Прысылайце ахвяры на фонд беларускай асьветы! — Пашырайце беларускае друкаванае слова. — Навучайце дзяцей чытаць і пісаць пабеларуску!

Балючая актуальнасьць...

Александар Б. ёсьць студэнтам права віленскага ўнівэрсытэту Вясёлы, крэпкі, якіх мала на ўнівэрсытэце.

Аднак жа нешта настала анармальнае ў яго душы. Што-ж гэта сталася? — запытаўся я сяньня ўбачыўшы яго ў памешканьні Бел. Студэнцкага Саюзу. Ет, няцікаваягісторыя, адказаў ён праціраючы вочы рукавом. Вось яна, гэтая гісторыя. Александар жыў на Зьвярынцы. Учора варочаўся з студэнцкага веча, на якім студэнты дамагаліся абніжкі аплатаў і якое было разьвязана за выбрыкі эндэцкія. Была ўжо гадзіна 9-я вечара. Густы сьнег сыпаўся дробнымі крышталкамі. Сільны вецер разносіў іх на хаты, вокны, сек па твары Александра, дыскрэтна заглядаў пад полы дзіравай васенкі. Ішоў Александар вуліцай Міцкевіча (слаўная вуліца!).

Запаленыя лямпы мігацелі. Цягнуліся пары і паркі да „Штраля," да „Жоржа." Скрыпеў „джаз" і рэхат піяных паноў. Зашчымела ў жываце Александра. Не абедаў сяньня. А тут няма зламанай залатоўкі ў кішані. Прышоў Александар да сваей хаты. Цёмна і глуха. Наткнуўся на сходах на нешта. Запаліў сернічкі і... апусьціў рукі. Ягоныя былі рэчы. Так, даўно ўжо плаціў за памешканьне. Ня меў ані залатоўкі... Цьвёрдая сучаснасьць пагнала яго йзноў па вуліцах Вільні. Бунтуецца яго душа на гоман крыклівых „джазаў..." Заціскае зубы і горнецца ў вускі каўнярок старой васенкі.

Мароз сячэ, пранікае праз дзюравую васенку. Скіраваўся на Завальную. Чарадой стаяць шэрыя каменіцы. Іграе вецер на дратох тэлефонных чароўныя мэлёдыі, скавыча ў трубах чартоўскім сьмехам. Брамы пазачыняныя і людзей тут мала. Стаяць толькі вазьнікі, тупаюць нагамі. На права ўбачыў Александар таксік. Пастукаў у дзьверцы. Адчыніліся. „Dokąd pojedziemy — пытаецца паўсонны шофар. Трудна сказаць „dokąd", лепш на месцы праспацца, — у таксіку. Шофер абгледзіў яго ад галавы да парваных камашаў. Шкода яму стала студэнта. Холад і голад не жартуе. Скруціўся Александар у таксоўцы, і хоць сьцюдзена было але заснуў.

Калі збудзіў студэнта шофар, была гадзіна 3-цяя раніцы.— Ішоў Завальнаю. Шэрыя камяніцы, зачыненыя брамы і скавыт ветру на струнах тэлефанічных. Глядзіць студэнт — на лева беларуская вывеска: Студэнцкі Саюз. Ня думаючы, пастукаў у вакно. Сьпяць. Адчынены толькі люфцік. Праз яго пачуў цёплы подых з памешканьня, забыўся аб усім, аб „джазах".. „Штралях "

За хвіліну ўжо спаў без перашкоды да раніцы. Спаў у памешканьні БСС.

В.

Грамадзяне, яшчэ ёсьць у беларускай кнігарні „Пагоня" Вільня, Завальная вул. № 1 і кнігарні Ст. Станкевіча Вільня. Вострабрамская вул. № 2.

Беларускі Адрыўны Календар на 1936 год.

Цана аднаго экзэмпляра 50 грошаў.

Дык хто яшчэ ня мае Беларускага Адрыўнога Календара, можа яго купіць.

Рэдакцыйная Калегія «Студэнцкай Трыбуны» ў складзе: А. Дасюкевіч, М. Смаршчок, А. Махонька, В. Папуцэвіч і М. Канцэлярчык.

Redaktar Jan Paźniak. Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny ŭ Wilni, Zawalnaja 1 — 2. Wydawiec A. Šutowič